

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2 60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilno napisana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštne-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

O sestanku Frana Josipa s carjem Nikolajem.

DUNAJ 20. O resničnosti vesti, ki so jo priobčili nekateri listi, da se sestane car Frano Josip in car Nikolaj v Puli, ni tukaj ničesar znano. Vendar ni izključeno, da bi se oba vladarja ne sestala še tekom tega leta, a ni še določen čas in kraj sestanka.

Odlikovanja radi aneksije.

DUNAJ 20. Teh dni bo odlikovane več oseb, med njimi tudi novinarji, ki so si pridobili zaslug za aneksijo Bosne in Hercegovine.

Grof Aehrenthal v Ili.

DUNAJ 20. Minister za zunanje stvari grof Aehrenthal se je danes popoldne podal v Ili. Z istim vlakom je odpotoval v Ili na letovišče tudi finančni minister Bilinski.

Prof. Masaryk na potovanju.

DUNAJ 20. Po izvršeni parlamentarni konferenci je ta odlični učenjak in politik nastopil svoje potovanje v Dalmacijo in Hercegovino v svrhu proučevanja razmer v teh deželah.

Razpust hrvatskega sabora.

BUDIMPEŠTA 20. V političnih krogih potrjujejo, da bo hrvatski sabor razpuščen koncem meseca septembra. Nove volitve bodo tekom zime. Ako se banu baronu Raucha tudi to pot ne posreči dobiti večine v saboru, bo takoj odstopil, k čemur bo ga prisilila madžarska vlada.

Nevi metropolit mohilevski.

PETROGRAD 20. „Ru“ javlja, da je rimska kurija na izpraševanje mesto katoliškega metropolita mohilevskega predložila rektorja duhovske rimokatoliške akademije v Petrogradu, Franciška Simona. Vlada vnaprej baje predlog rimske kurije.

Sultan ne obišče carja.

PETROGRAD 20. Kakor se govori, ne obišče letos sultan carja v Livadiji osebno, marveč odpošlje na Krim specijalno odposlanstvo, da ga tam pozdravi. Oba vladarja se sestanejo o priliki, ko bo car postal bospor.

Nesposobni za vojno službo na francoskem.

PARIZ 19. „La France Militaire“ poroča, da je na 380.000 vojaških obvezancev bilo nad 29.000 mož, ki so bili proglašeni nesposobni za vojaško službo. Od tega števila odpada pet tisoč na one, ki so povsem slabi. To število narašča od leta do leta ter se je skozi nekoliko zadnjih let podvojilo. Raste tudi število onih, ki bolujejo na sušici.

Nemški zdravniki in kongres v Budimpešti.

BEROLIN 19. „Deut. Tagespost“ javlja, da se je med nemškimi zdravniki pričela akcija proti mednarodnemu medicinskemu kongresu v Budimpešti. Na to je nekatere povabilce nagajala že ta okolnost, ker so v pozivu, s katerim so zdravniki pozivljali na ta kongres, imena nekaterih mest na Ogrskem, ki imajo tudi svoja stara nemška imena, navedena samo madžarski.

Tretji reški ropar je bil na Dunaju?

DUNAJ 20. Vrtar hotela „Moskva“ je sporočil policiji, da se je prigrabil pri njeemu in zahteval sobo neki ruski govoreč

človek, ki je bil popolnoma podoben opisu in sliki tretjega roparja reške pučke banke, Mihaela Spector-ja. Čim je vratar zahteval, da napiše svoje nacionalije, se je tujec odstranil. Ker je bil vratar sam, ni mogel za njim.

Turčija prizna naslov: car bolgarski.

CARIGRAD 20. Predzadnji minister svet je na poročilo turškega poslanika v Londonu, ki se je tozadevno posvetoval z angleškim ministrom za zunanje stvari, sklenil priznati carju Ferdinanda naslov: car bolgarski.

Marijine vari 20. Kralj Edvard je ob 12 in trideset dospel v Karlove vari, kjer se je nastanil v hotelu Savoy.

Moulins (dep. Allier) 20. Včeraj je požar uničil kolodvor za blago. Pri tem so se štiri osebe hudo opekale, ena teh je že umrla. Zgorelo je tudi 20 vagonov polnih blega. Škoda je velika.

Spor med Turčijo in Grško glede Krete

CARIGRAD 20. Glasom neke brzobjavke iz Kandijske, je včeraj orožništvo odstranilo grško zastavo pred vojašnico, nakar je oborožena množica zastavo zopet razvesila.

KANEJA 20. (Reuterjev biro). V minoli noči je krečanska vlada prejela brzobjavko iz Kandijske, da je po posredovanju metropolita vzpostavil mir. Ljudstvo je samo uvelo zastavo ter je izročilo občinski oblastniki.

CARIGRAD 20. Vsebinsko kolektivne note zaščitnih vlasti države brkone z ozirom na porto. Govori se, da nota svari Turčijo in Grško pred oboroženim konfliktom, ker bi konflikt škodil državi, ki bi ga izvala.

CARIGRAD 20. Odgovor Grške na zadnjo noto porte izraža obžalovanje, da Turčija sama po prvem odgovoru vitraja pri svoji pritožbi glede vedenja Grške v Rumeliji in na Kreti. Anarhija, ki se dolega česa pustiti Rumelijo, je gotovo dala povoda za marsikatero nesporazumljenje. Grška obžaluje bolj kakor vsakdo drugi gibanje, ki decimira in uničuje razne narode. Odtar se je zamoglo upsti, da novo stvar se stvari vopostavi red, si je tudi Grška prizadevala, da clajša nalogo Turčije. Odrdbne, ki jih je ukrenila Grška, so dokaz za nje trdni sklep, da ne odstopi od tega svojega začrtanega vedenja. Kar se Krete tiče, bo porta priznala, da je v svojih prejšnjih izjavah vedno naglašala korektno postopanje Grške. Vzdic temu izjavljamo vnovič, da se Grška v vseh težakah prilagodi sklepom krečanskim zaščitnih vlasti, s tem, da ne bo podpirala eventualnega gibanja na otoku.

Grška se nada, da bo porta priznala nje lojalnost in izjavila, da ni nikakega poroda za neprestano nesporazumljenja, ki so za obe drželi zelo pogubljiva.

LONDON 20. Kakor poroča Reuterjev biro iz Kaneje od 19. t. m., je krečanska vlada zagotovila konzulom, da boče spoštovati sklepe vlasti, in je dostavila, da poda uradno pismeno izjavo, čim vpstavi v Kandijski red. Tamkaj je oblastnijska odstranila praporke drog z grško zastavo, nakar je oboroženo ljudstvo s silo zopet postavilo drog in razvesilo zastavo, ne da bi mogla oblastnijska tega preprečiti. Oboroženo civilno prebivalstvo straži še vedno zastavo. V Kaneji vlada popoln mir.

in spoznala sem tvoj glas!... Na koga si mislil, ko si pel, Nace?...” in vprašujoče se je ozrla vanj.

„O — Anka!“

„Ali si mislil name, ti moj sladki Nace?“

„O — Anka!... Odkar sem te srečal oni dan pri studencu, odkar sem govoril oni večer stebor tam za vajo, odtedaj mislim vedno nate, Anka!... In ako bi mi ukradli misel iz srca, tedaj bi jokal po tebi, Anka, in ako bi mi izključali oči, tedaj bi klical tebe, Anka, le tebe, in moj klic bi hitel v mlado jutro, hitel bi v vroče poludne, hrepenel bi v tibo noč... in zvezde bi se umislile in razjokale... Kaj si se zdržnila Anka, zakaj so plašne tvoje oči?“

„Oh Nace, zvezda se je utrnila... Nace, meni je tako težno pri srcu, mene je strah... in plašno se je ozrla Anka v Naceta.

„Ob meni strah, Anka?... Le pusti zvezdo, naj se le utrne, le pusti jo... usojeno jej je bilo... Glej, še tisoč in tisoč zvezdic sveti na nebu, le poglej jih, Anka, in zvezde te vzljubijo in tvoje prijateljice bodo... Ali me imaš kaj rada, Anka?... in prijel jo je za roko.

Generalni štrajk na Švedskem.

I.

Razmotrivanja o delavskem boju.

Prav zanimivo je zasledovati različne brzobjavke, ki krožijo zadnje čase po kontinentu o generalnem štrajku na Švedskem in to zaradi tega, ker svoje tendence ne morejo prikriti.

Jasno je, da vprašanje generalne stavke ne more biti vprašanje kake posamične stranke, ali le posamičnega sloja ali stanu. Ravno tako je obžalovati, če se povzdiguje dejstvo v deveta nebesa brez kritike, kakor na drugi strani begateliziranje ali celo sumničenje tako važnega socijalnega pojasa, kakor so velike krize na splošnem gospodarskem trgu in še posebej na delavskem.

Generalna stavka more biti sicer res le političnega značaja in spada v tem slučaju v kategorijo demonstracij. Taka stavka tudi nikolu dolgo ne traja. Pritisne za en ali dva dneva (Begija), včasih pa samo zagrozi (Avgstria 1907) in mora imeti svoj dejanski vpliv. Vsekakor pa je stvar za delavca riskantna, kajti če se jim je poskus ponesrečil (Španija, Rusija, Italija), potem nastopa reakcija s podvojeno silo.

Socijalisti so bili prvotno načeloma proti taki stavki, ker so trdili, da so si jo izmislili le anarhisti z namenom, da uničijo delavske strokovne organizacije. Nemški socijalistični pisatelj Fran Mehring je imenoval belgijski eksperiment — šlo se je, kakor bo v spominu, leta 1902 proti pluralni volilni pravici — „eine trostlose Affäre“ in laci umrli, znani strokovni in tudi politični voditelji delavcev na Nemškem (mož je bil sam delavec) je izjavil kar javno in kategorično na velikem kongresu: „Generalna stavka je generalna neumnost (Generalun-sinn).“

Drugi ekstrem je bil zopet ta, da so smatrali generalno stavko splich in v obče kakor odrešilo vseh nadiog in vseh težav delavskega stanu. To je takozvana revolucijonarska metoda, ki se je porodila na romanškem jugu, pri vročehrvnih Francozih, Špancih in Italijanih. In tudi med temi sti dve struji. Eni so za mirno stavko, ker pravijo, da mora vplivati zgolj fakt (ta bi imenovali prav teoretične generalne stavke v smislu sindikalizma); drugi pa so za to, da dobiva generalna stavka še svoj nasilni znak t. j. štrajk in punt ob enem.

Dokler se vrre ti eksperimenti na papirju, bodi v časopisju, bodi brošurah, se mran človek navadno rad odteguje disputu in to zato, ker je nekaka splošna prikazen v dnevnem boju, da vai tu navedeni argumenti ne drže, če se jim gre do dna, ali pa so samo iztrgan fakt iz vse množice drugih momentov, s katerimi samimi se pa ničesar ne daja dokazati človeku, ki mu gre stvar nekako z znanstvenega stališča in ne iz politično ali celo strankarskega nagiba.

Kar smo hoteli reči s tem, je sledeče: poleg teh teoretičnih disputov, katerih glave so ravno nekateri francoski delavci, je popolnoma sam za se in neodvisen od besed nastopil nov pojav, ki so ga razne umne glave slutile instinktivno, asmo da niso prav vedele, kako in kam! In tukaj je obžalovati premajhno in deloma prepovršno šolanje omenjenih teoretikov, ker je to vprašanje do

danes znanstveno res še neraziskano; tiste brošure pa, o katerih namigavamo zgoraj, nimajo drugačne vrednosti nego agitacijske in historične.

Generalna stavka je v resnici spontan pojav delavskega stanu. Ako pregledamo zgodovino delavske borbe zadnjih sto let, potem vidimo prvič, da se zbiranje delavstva v svrbo odpora proti izrabljanju od strani kapitalizma ni pričelo na pisano besedo tega ali onega posamičnika (tako so ekzistiralne strokovne organizacije in so se vršili štrajki preden je bil n. pr. Marx na svetu), ampak da je bilo izraz železne volje vse mase; in drugič, da se je godil ves ta boj dosedaj potem dveh sredstev: strokovna organizacija in organiziran štrajk.

Kakor tretje sredstvo nastopa sedaj glavna ali generalna stavka. Ako raziskujemo po njenem postanku, potem se nam kaže prav zanimiv pojav: da je nastopila povsodi šele tedaj in pa tudi res s tistim hipom, kakor hitro so se pričeli koalirati kapitalisti in da so se drugod povsodi izjavile, ker so bile največ plod agitacije, ki pojasa in prav umela. Vae to pa nima, naravno, s sindikalizmom, z direktno akcijo in z revolucijonarno metodo nobene druge nego literarne zveze. Njeni povod in vzrok je temveč ravno tako emicentno gospodarskega značaja, kakor strokovna organizacija ali navadna stavka sama za se. Motiti nam ne sme pogleda, če se tu in tam različne stranke skušajo utrditi potem teh organizacij.

Po konferenci.

V članku pod tem naslovom naglašava prafka „Union“, da se glavni sklep konference, s katero se načelnik izjavlja „Kola“ pooblašča v nadaljevanje „akcije“, ni nič drugega nego figuro pero, ki naj zakrije nevspeh konference. Namen konference je bil v resnici ta, da bi „Slov. enota“ v pravem pomenu besede zaprisegli, da ne bo ovirala delovanja parlamenta. Garancij za to so hoteli celo zahtevati od „Slov. enote“. Še več: nadejali so se, da se posamične stranke odtržejo od „Slov. enote“ in da se priključijo večini. Slednjič so hoteli pridobiti opozicijske stranke za finančni načrt vlade, ki naj bi v kratkem zasledanju v septembru spravili pod streho ter odvzeli s tem najtežje breme s pleč vlade.

Ali niti eno od teh pričakovanj se ni uresničilo. „Slov. enota“ je dokumentirala svojo zločnost in sklenjena nje solidarnost je glavni efekt te konference.

Le nasivne duše — izvaja nadaljepraški list — so se mogle udajati prazni veri, da bi Slovani zajemali delo v parlamentu, četudi ima nadalje trajati vladni zistem, ki ga oni tako oestro pobijajo. — Zahtevanje tacega jamstva, to je pač najgorostaneje od vsega, kar se more zahtevati od opozicije. Ali vprašanje takega jamstva ni prišlo niti v razpravo, ker je „Enota“ se svojim znanim sklepom, — da bo šele po sestanku parlamenta odločala o svoji taktiki — že nsprej odklonila tako insinuvacijo.

S tem so se zrušile vseh nade glede finančnega načrta vlade. Ker ni bilo nikakega pozitivnega vspeha, so se zadovoljili z mandatom Globinskemu za nadaljna pogajanja z vlado in strankami.

„O — Nace!“

„Daj mi poljubček, Anka!“

„O — Nace!“ in sklonila se je k njemu...

„Ah, Anka, sedaj sem tvoj!... Naj le kričijo ljudje, naj me obrekujejo... Pride čas — in globoko se bodo klanjali pred menoj, privzdigovali bodo klobuke... In jaz in ti bova hodila čez polje tako pod večer, hodila bova med šumetimi vali zlatih žit in prisluškovala slavoji melodiji, ki bo drhtela med zelenjem. Potapljaljo se bo solnce v daljavi in prepevala bo žanjica med pšenico, rdečo ruto na glavi... Zakaj si zdrhtela, Anka?“

„Ali nisi ališal?... Pes je zacrilil na vasi!“

„Pes?... O ne, Anka, le fant je zaukal sredi vasi vračajoč se od svoje ljubice — ali ališal: Juhu...! in Nace se je ozrl na vas.

Molčala je Anka in molčal je Nace... Hitele so zvezde po nebesnem oboku in pel je slavček med zelenjem... Tupatam je zaukal fant in zategnjeno se je razlegalo po vasi: Juhu... juhuu... In tibo je sanjala noč...

„Čas bo že, da odidem, Anka!... Ču, polunoč že bje v zvoniku... Ali mi daš nageljček, Anka, in rožmarinčka, da si ga nataknem jutri za klobuk?... Kdo bo imel lepši šopek od mene, katero dekle ima lepše nageljčke od tebe?... In ljudje bodo strmeli, Anka, otroci in dekleta in fantje in žene — vai bodo strmeli in gledali moj pušljec... Ali mi ga daš, Anka?“ jo je pogledal Nace proseče.

„O — Nace!“ se je sklonila Anka in utrjala nagelj, najbolj žareč in razpet, in utrjala je rožmarinčka, najbolj zelenega in dišečega.

„Tako, Nace... Lahko noč...“ in podala mu je roko.

„Lahko noč, dušica, lahko noč...“ sklonil se je Nace k njej in jo poljubil na rubinaste ustnice...

Zaprja je Anka okence in Nace je še dolgo časa strmel pod njim. Zataknil je na to pušljec za klobuk in odšel tibo med zelenjem. Pel je slavček in sanjala je noč... Zavriškal je Nace ves fantovski in svatovski, za poljem pa je mrla sladka pesem:

Luna sije,
kladvo bje...

(Pride še)

RODLISTEK.

H. H. — Novakov:

Študent Nace in njegova Anka.

(Žalostna zgodba iz šenttroške fare.)

Ančika je priskočila in odpirala Nacetu okence, pokrito z lepimi rožnatimi gardinami... Prvič v svojem življenju je je odpiral svojemu ljubemu v pozni polnočni uri.

„Ah, vendar si prišel, Nace!... Mislila sem že, da si pozabil name, da me nimaš nič več rad — in žalostno je bilo moje srce... No, da si le tukaj, pa sem vesela in zadovoljna!“... je pogledala plaho v noč in na Naceta in poln udanosti je bil njen pogled.

„O, Anka — si-li kaj huda zato, ker sem se toliko časa zamudil?... Veš, peli smo namreč, Anka, tam pod lipom... kaj nisi nič slišala?“... in mehko jo je pogledal Nace.

„Da, da, slišala sem, Nace! Tibo, kakor v sanjah se je zibalo in drhtelo pod mojim okencem, tibo, kakor v sanjah:

Luna sije,
kladvo bje...

Besedo ima sedaj vlada. Kriza, ki jo treba odpraviti — opozarjamo, da to naglašajo „Union“ — nima svojega vzroka v parlamentu, ampak v vladnem zistemu. (Z največjim zadovoljenjem podprtuje debelo izjavo praškega lista, ker nas še bolj utrja v prepričanju, da si prav tolmačimo vzroke tej krizi. Op. ur. Edinosti). Dokler ne nastane sprememba v tem zistemu, ne more biti govora o ozdravljenju parlamenta. — Novi ljudski parlament ne prenaša in ne more trpeti nemškega veto. Tu naj zastavijo stranke, ako hočejo napraviti red.

„Slov. enota“ se vedno izjavlja, da nje opozicija ni naperjena proti parlamentu, marveč le proti vladi in proti načinu, kakor vlada umeva svojo nalogo! Tako se izjavili nje govorniki tudi na konferenci. Ako naj pride do ozdravljenja parlamenta — tako zaključuje „Union“ — mora vlada priti do spoznanja, da je hodila doslej po zgrešeni poti. Ona mora ustvariti pogoje za zboljšanje razmer!

Včeraj smo pokazali z izgledom iz Zagreba, danes pa iz Prage, da se razna uvaževana slovanaka glasila nasproti sedanjemu parlamentarnemu krizi postavljajo na stališče, ki se pokriva s našim.

Profesor dr. Ljudevit Gumplovicz.

Včeraj smo objavili kratko brzojavko o samomoru znamenitega pravika, narodnega ekonomista, socijologa in vseučilišnega profesorja dr. Gumplovicza. Pokojni profesor dr. Gumplovicz se je rodil dne 8. marca 1838 v Krakovu. Obiskoval je vseučilišča v Krakovu in na Dunaju, a po izvršenih študijah se je bavil s pravniško prakso v Krakovu, kjer se je pridružil radikalni stranki takozvanih mladopoljakov. V družbi svojih somišljenikov je osnoval dnevnik, katerega je tudi sam uredil. List je izhajal nekaj let; med tem je nastopal Gumplovicz tudi kot govornik na shodih. A stranka je propadla. Gumplovicz se je od tedaj posvetil naukom o državnem pravu. Habilitiral se je v Gradcu, kjer je postal leta 1876 docent državnih znanosti na tamošnjem vseučilišču. Leta 1882 je postal izredni, a leta 1893 redni profesor. Njegov habilitacijski spis je bil: Preiskovanje o plemenu in državi. Njegova glavna dela so: „Splošno državno pravo“, „Pravna država in socijalizem“, „Temelji socijologije“ in „Avstrijsko državno pravo“.

Vsi tu omenjeni spisi so dosegli po več izdaj. — Gumplovicz je pisal svoja dela v nemškem jeziku, zato ga smatrajo Nemci za svojega. Vendar je bil vedno zaveden Poljak, a ne le to, bil je — kar je treba še posebno poudarjati — tudi velik prijatelj Jugoslovancov. Poznal ga posebno oni naši dijaki, ki so obkvali njegova predavanja. Zanimal se je posebno za naša socijalna in politična vprašanja in dajal našim dijakom o priliki izpitov mnogokrat dobrosmišljene navete.

S svojo močno induvalnostjo je uplival na nekatere naše mlajše moči, ki so se posvetile znanstvenemu delovanju, da so stopile v njegove stopinje. Osebito si je zadolžil naš Slovence s tem, da je poudarjal v svoji knjigi „Das österreichische Staatsrecht“ eksistentno pravo Slovencev in zagovarjal javno opravičenost slovenskega gimnazija v Celju.

Posebno se je ponašal s tem, da so vsi njegovi predniki poginili v poljskih ustajah. Značilno je pri tem, da je bil on kljub temu, da je bil kot učenjak na svetovnem glasu, edini med graškimi profesorji, ki ni postal dvorni svetnik.

Slava njegovemu spominu!

Nesreča zbog električnega toka v Italiji.

K včerajšnji brzojavki o nesreči, ki jo je povzročil električni tok v Olginoti pri Lecce v Lombardiji nam bi bilo poročati še sledeče:

Olginota je preprežena v svojih malih vrstah z električnimi žicami, po katerih se razdeljuje električna energija, ki prihaja v mestecu po posebnem kablu iz Lecce. Ena debela žica je prišla v kontakt s enim transformatorjem in ga vžgala. Električna energija se je tedaj razširila po žicah, ki so bile napeljavane po blišah in vžgala luči. Žice so se vžgale, a električnega toka ni bilo mogoče vstaviti. 10 oseb, ki so to poskušale, je bilo mrtvih, preko 20 ranjenih.

Ker je elektrika jako po ceni, je vpekljana v vse hiše. Tudi v hleve. — V četrtki zvečer okoli 7. in pol so bile družine vetinoma zbrane v dvoriščih, vrtil in pred hišami ter se razgovarjali, kakor po navadi. Naenkrat se je začulo glas, kakor povelje: „Zaprte!“ Električna energija, ki je bila napeljavala lučne žice, je bila tako silna, da so se zidovi tresli. Neka starka je bila ožgana samo zato, ker se je oprla na kamnit vratni rožanec. Otroci, ki so hodili bosi, so bili opečeni!

Bila je sreča, da se je nahajal v mestecu inženir Montini, ki je dal navodila, da se nima nikdo približati žicam in ki je takoj brzojavil v Lecce na centralo, da se ima ustaviti električni tok. V mestu je zavladala velikanika psovika, ker si ni znal nihče raztolmačiti čuden dogodek. Ljudje so bežali z mesta ven. Še-le malo po malem so se pobeli zopet vračati v hiše, čim so se prepričali, da ni več nevarnosti.

Dnevne vesti.

Iz politične službe. — Imenovani so pri c. kr. namestništvu v Trstu: Namestniški koncipist Karol priac Lichtenstein in provizoričnim okrajnim komisarjem, namestniški konceptni praktikant dr. Josip Franzoni vit. Donnerfeld in Monte Franto definitivnim konceptistom, namestniški konceptni praktikant Pavel di Gasparo provizoričnim namestniškim koncipistom.

Iz šolske službe. C. kr. ministerstvo za javna dela je profesorja na državni obrtni šoli v Trstu Hermana Fornasarich potrdilo v šolski službi.

x Laško učiteljske otvorijo že to šolsko leto v Gradišču. Občina jo dobila te dni tozadevni ministerški odlok. Tem povodom se bo vršila posebna slavnost na čast poslanca Raidutti in Bugatto, ki imata zaslugu, da se je laško učiteljske premestilo iz Kopra v Gradišče: Kaj je pa s slovenskim učiteljskim ščem?!

Ne tako! „Slovenec“ je priobčil v svojem izdanju od minolega torka to-le notico:

„Hribar je prvi položil v Krapini v imenu Slovencev venec na Gajev spomenik. V venec je bila vpeljena pogodba z Nemci. Manjkalo je še samo Ploja in Bilinskega, da bi bila trojica mladnih Slovanov, kakor jim je rekel „Narod“, popolna. Baron Rauch je za Hribarjevo navzočnost prepoznal izvedel, drugače bi bil tudi prišel v Krapino, kar ravno zdaj išče pripravljenega voditelja za svojo vladno stranko!“

Najprej moramo, — da ne bo kakih očitanih, — naglasiti, da to, kar je razprto tiskano, smo podčrtali mi in ne „Slovenec“.

Gospodje pri „Slovenec“ se motijo hudo, ako si domisljajo, da so s to notico pogodili dovtip, ki se mu homerično smeje vsa slovenski svet na škodo Hribarjevo. „Slovenec“ je pokazal le kako ozko duševno obzorje je v nas Slovencih. Resnega rodoljuba se polasta le čut iskrenega obžalovanja in skoro da — srčama, ko mora gledati in poslušati, kako sta v Slovincih strankarski fanatizem in osebno nasprotstvo javno politično življenje tako zastrupila, da se tudi najvzvišeneje stvari in najboljši nameni tirajo v smešnost, ako je slučajno politični nasprotnik storil kaj — pametnega in koristnega.

In to je storil Hribar v Krapini. Bila je tam velika zgodovinska kulturna in narodna slavnost — vzvišena nad vsako strankarstvo trvenje v Hrvatah in v Sloveniji. Hribar je nastopil tam v imenu središča slovenskega naroda. Do tega ni bil le opravičen, ampak nalagala mu je to tudi narodna dolžnost. Mandat za to ima in mu ostane, dokler je ljubljanski župan. In na tem ne spreminja prav nič njegova pripadnost k tej ali oni politični stranki. Niti z eno besedo ni dajal razumeti, da prihaja kakor slovenski liberal, ampak govoril je kakor Slovenec, kakor župan stolnega mesta Ljubljane.

Učimo se od Čehov! Tudi oni se dele na stranke in se diferencirajo po političnem mišljenju. Tudi župan praški dr. Groš ima svoje politične protivnike. Ali, ko je ravnokar vodil češko deputacijo v poljske zemlje s prevažno narodno-politično misijo, se ni noben češki strankar in nobena stranka spozabila toliko, da bi ga skušala omalovaževati, ga smešiti ali mu celo odrehati pravico do vodstva. Šlo je za veliko stvar, na kateri je interesirana bodočnost vsega naroda; in to je bil moment, ki je bil edini odločilen za vse politične stranke na Češkem in vai so proslavljali to podjetje.

Podoben slučaj je bil z Gajevom slavjem v Krapini. Gospoda! Mi kažemo in bomo kazali le svojo politično nezrelost vse dotlej, dokler ne bomo znali brzdati strankarske strasti, ko gre za skupni narodni interes — bodi materijalni, bodi etični!!

In ravno mi tržaški Slovenci — ki smo baje brez načel, brez programa, brez prepričanja — smo dali gospodi pri „Slovenec“ lep izgled, kako se zaamo povzdigati v važnih trenutkih na višino tiste objektivnosti, ki tudi političnemu nasprotniku ne odreka priznanja in pomoči, ko hoče storiti kaj dobrega. Njihov vodja, g. dr. Ivan Šusteršič, ni naš politični somišljenik. A kako se vedemo mi nasproti veliki politični akciji, ki jo vodi — on?! Ker je stvar, ki jo vodi, po našem uverjenju dobra in koristna, pozabljamo radi na vse politično nasprotstvo in mu ne odrekamo ne priznanja, ne svoje, žal, da skromne podpore. Naše vedenje nasproti dru. Šusteršiču se gotovo najugodnejše razlikuje od vedenja „Slovenčevega“ nasproti Hribarju povodom Gajeve slavnosti.

Zato kličemo gospodi okolo „Slovenca“: Ne tako dalje! Nikdo vam ne odreka prava, da se borite za svoja načela in da pobijate nasprotna. Ali to pravo vas ne obvezuje od dolžnosti, da spoštujete tudi delo političnega nasprotnika, kadar je nastopal v interesu narodne skupnosti!

Nadejamo se, da gospoda pri „Slovenec“ ne bodo hoteli trditi, da smo tudi to odkrito besedo napisali le radi tistih letnih 50 gld., ki nam jih g. Hribar — — — ne pošilja!

Novoustanovljeno društvo tobakarnarjev — spi! Iz tobakarnarskih krogov nam pišejo: Po tolikem trudu in težavah se nam je posrečilo, da smo ustanovili društvo, ki naj

bi imelo nalogo varovati naše koristi in skrbeti za našo dobrobit.

Izvolili smo tudi odbor in predsedništvo in potem — ne vemo nič več o kakih korakih, ki bi se storili nam na korist. Govorilo se je (in menda tudi v odborovi seji) o korakih, ki naj bi se storili v to, da se odpravi smrdljivi pečat, ki se sedaj rabi pri zapiranju paketov tobaka, da se protestira proti stavljanju v promet, pokvarjenih (olupljenih) viržink, pri katerih imamo tobakarnarji gotovo izgubo in pa o vlogi na upravo „Piccola“ glede odstopkov za razprodajanje. („Piccola“ ima namreč pred drugimi časopisi privilegij, da plačuje le 5%, dočim plačujejo vai drugi listi 10%.)

Da se gospodje odborniki niso morda vstražili veličanstva Mayerja in vrgli vlogo v koš?!

Ako hočete, da bo društvo življalo simpatije in podporo vseh lastnikov tobakarn, treba tudi delati in dakazovati, da nam to društvo tudi kaj koristi. Ako pa mislite imeti društvo le za voljo lepšega, potem pa ni treba pobirati članarine in obljubljeni vsakokratni koristi! Za danes toliko. Ako ne bomo videli sadu — se pa pogovorimo prav zares, na prihodnjem običnem zboru!

Eden prizadetih.

Ravnatelj navtične akademije v Trstu, g. Gelcich je stopil v pokoj in je tem povodom dobil naslov ministerijalnega svetnika. G. Gelcich je rodom iz Dubrovnika, torej hrvatskega pokoljenja, ali on sam se je vsikder priznaval Italijanom. To pa nas ne ovira, da ne bi priznavali njegovih zaslug kakor historika. Napisal je italijanskih zares izbornih zgodovinskih del o Dubrovniku in Boki Kotorski.

Nevročljive poštna pošiljstva. — C. kr. poštne in brzojavno ravnateljstvo nam je doposlalo seznam tistih priporočenih in navadnih nevročljivih poštnih pošiljstev, ki so bile meseca julija 1909 v oddelku za nevročljive poštna pošiljstva v Trstu odprte in ki so jim odpošiljatelji neznani. Ta seznam bo objavljen v polnem obsegu v tujaknjem uradnem listu.

Sokolski odsek v Barkovljah. — Tržaški Sokol je ustanovil letošnje leto dva odseka: v Rojani in na Opčinah. Vsa tržaška okolica, ki je bila letos priča lepemu vspehu Sokolstva na Opčinah se mora počasi organizirati v veliko sokolsko armado, tako da bo imel vsak okoliški okraj svojega Sokola. In narodne Barkovlje hočejo biti med prvimi in zato se je sklical na nedeljo 22. t. m. ob 10. uri dopoldne v Nar. domu sokolski sestanek, na katerem se bo razpravljalo o ustanovitvi sokolskega odseka v Barkovljah. Barkovljani v nedeljo v. i. na sestanek v Narodnem domu. Na zdar!

Sokolska ideja. Vrdeljski „Sokol“. — V noveje čase je opažati živo in razveseljujo gibanje za širjenje sokolske ideje v našem Primorju sploh, a istotako tudi v naši tržaški okolici. Narod je začel umevati to idejo in dalekosežno njeno važnost za telesno in duševno vzgajanje mladine, torej za vseobči narodni napredek. Narod je začel umevati, da nam ta ideja vzgaja iz mladine telesno čvrsto in duševno zdravo in značajne boritelje za napredek in bodočnost naroda. Ljudstvo je začelo umevati in posledica je, da se zanima in zavzema za spopolnjenje sokolske organizacije tudi na tržaškem ozemlju. Snujejo se ob velikem zanimanju novi odseki tržaškega „Sokola“. Tako se je zgodilo tudi v sv. Ivanu, v tej trdnjavi naši, ki se je pokazala ob zadnjih volitvah, da se krepko in vspešno upira neposrednemu navalu tujinstva.

Vrgli smo seme v zemljo in rodilo je hitro dobrega sadu. Ta prvi „Sokol“ v tržaški okolici priredi dne 5. septembra na vrtu „Narodnega doma“ pri sv. Ivanu svoj prvi nastop, ki pokaže, da je društvo od svoje ustanovitve sem pridno delovalo in se pripravljalo za ta prvi nastop. Vzgojilo si je naraščajoča množica v ženskega, a poleg tega je gojilo tudi petje. Ta pevski odsek ne bo delal društvu sramote dne 5. septembra. Prireditelj je nameravana v večem obsegu in društvo se nadeja mnogoštevilne udeležbe od strani bratskih društev in občinstva sploh. Na programu bode poleg telovadbe: petje, godba, šaljiva pošta, srečolov, pleš. Iz kratka: dne 5. septembra bo slavila sokolska ideja pri sv. Ivanu svoj zmagoslaven dan.

Sokolski zlet v Ilirski Bistrici. Jutri v nedeljo 22. t. m. se vrši zlet notranjskih sokolskih društev v Ilir. Bistrici. Tržaški Sokol se udeležiti tega zleta spojenega z razvitjem sokolskega praporja z svojo deputacijo. Vsi oni, ki se nameravajo udeležiti slavnosti, se zberu danes zvečer ob 8. uri in 10 minut na južnem kolodvoru, da se odpeljejo do St. Petra, kjer prenoče. Za prenočišča je preskrbljeno.

Odgovor Rosseggerju. Narodni pipčarski klub ob sv. Jakoba je v svoji seji dne 12. avgusta sklenil pristopiti k obrambnemu skladu in je poslal tozadevno prijavo na družbo sv. Cirila in Metoda. Naj bi bilo to v vspeh mnogim drugim narodnim društvom v Trstu!

Vrt „Konsumnega društva“ pri sv. Jakobu se v nedeljo, dne 22. t. m. ob 5. uri popoldne spremeni v pravi raj veselja. — Pevsko društvo „Ilirija“ priredi namreč svojo veliko vrtno veselico s petjem, godbo, šaljivo pošto in šaljivo tombolo.

Razna krasnih in umetnih pesmij, kakor „Ljubica“, „O nevihti“, „Slava Prešernu“,

proizvajala bo „Ilirija“ tudi Venec slovenskih narodnih pesmij. Istotako bomo slišali prvič v Trstu iz slovenskih grl krasno Skrupovo „Staročeska“, na kar opozarjamo tudi naše češke brate.

Godba bo svirala med točkami same slovenske komade. G. ce pevke bodo prodale razglednice in srečke po najnižjih cenah. Tudi za točno potrebo bo skrbnjeno.

Vsak, kdor se želi zabavati in poslušati krasno petje, naj prihi v nedeljo ob 5. uri pop. na vrt konsumnega društva pri sv. Jakobu.

Jutri v Mačkolje (Breg). Slovenci smo dotedaj Breg, ki spada sicer politički še h Istri, a po svoji zemljepisni legi h tržaški okolici, vse preveč zanemarjali. Vidi se sicer ob nedeljah in praznikih tam vse polno italijanskih tržaških izletnikov, a Slovence le redkokada zaide tam. In vendar bi bilo želeto, da bi Slovani tudi iz narodnih ozirov posvečali Bregu več pažnje. Tam živi čvrsto, narodno-zavedno, krepko in zdravo ljudstvo, ki sprejme z veseljem v svojo sredo vsakega od zunaj došlega Slovence. — Priporočamo torej tržaškim Slovincem, ki delajo navadno izlete v okolico, da poletje jutri v Breg, ter se vdeležijo veselice v Mačkoljah.

Poleg zveze na Žavlie ob 3.10 pop., je zveza tudi ob 9.20 predp. na Žavlie, ob 8.52 predp. in 2.10 pop. na Boršt. Iz Boršta je uro hoda do Mačkolj, torej lep sprehod. Tudi za nazaj so zveze ugodne. Iz Žavlie gre vlak v Trst ob 9. iz Boršta pa ob 9. in 10. zvečer.

Še o zagonetnem slučaju smrti.

Vzrok smrti pokojne Marije Rojko, katere mrtvo truplo je bilo — kakor smo včeraj poročali — najdeno pod podom v nekem zapuščenem poslopju na prehodu z Belvederja v Rojan —, je pojašnjen. Obdukcija trupla pokojnice je izključila vsak sum, da bi bila smrt povzročena nasilnim potem od zločinske roke; marveč je dokazala, da je smrt nastopila valed grize. Obdukcijo sta izvršila včeraj predpoludne v mrtvašnici pri sv. Justu zdravniška zaprisežena izvedenca dr. Xidias in dr. Jellersitz v prisotnosti preiskovalnega sodnika dr. a Prati.

Sinoči ob 6. uri je bilo truplo pokojnice prepeljano na pokopališče in tam izročeno materi zemlji. Pred obdukcijo je dala policija truplo fotografirati.

Kakor smo že včeraj poročali, izbaja iz poselake knjižice, ki so jo našli pri njej, da je bila pokojnica 37-letna Marija Rojko, doma iz Krčvine v ptujakem okraju, in da je od 1. do 3. t. m. služila na Sušaku. Neki Friderik L. pa trdi, da je videl pokojnico in govoril z njo dne 5. t. m. tu v Trstu. Omenjenega dne da je našel „neko mlado žensko v vrtu pred kolodvorom južne železnice. Bila da je nekako žalostna. Pristopil da je k njej in jo vprašal, kaj da jej je. Ona da mu je povedala, da ni že dva dni vžila nič gorkega; da ima sicer nekoliko denarja, a da ne ve kam iti, ker da je tujka in da ne pozna nikogar. Friderik L. jo je odvedel v gostilno „Pri Francu“ v ulici Geppa, kjer si je dala prinesiti juho. Povedala mu je nadalje, da je doma iz Ptuj, da nima nikogar na svetu, da je bila dlje časa v službi v Zagrebu. Potem na Raki in slednjič 3 dni v Sušaku. Povedala mu je tudi, da so jo dali ti poslednji gospodarji zapreti, ker je že tretji dan zapustila službo. Zaprta da je bila en cel dan, ne da bi dobila niti kruha, niti vode. Ko so jo izpustili, da se je takoj podala v Trst.

Friderik L. se je podal včeraj popoldne v mrtvašnico pri sv. Justu, kjer si je ogledal truplo pokojnice, na kar je izjavil, da je to prav tista ženska, s katero je on govoril dne 5. t. m.

Poročali smo včeraj, da je neka ženska z Grete trčila, da je videla pokojnico varedo o polnoci v družbi treh mladeničev, ki da so pokojnico siliili, naj gre z njimi. Policija je to žensko z Grete poiskala in jej pokazala truplo pokojnice, ali ona ženska ni mogla za gotovo povedati, je-li bila pokojnica ona mlada ženska, ki jo je bila videla z onimi mladeniči.

Sicer je pa vsaka nadaljna preiskava vstavljena valed rezultata obdukcije, ki izključa vsaki zločin.

Tržaška mala kronika.

Med dvema črncema. — V neko ljudsko kavaruo v starem mestu sta sinoči prišla dva čraca Mohamed Alan, sta 25 let iz Sinope, nezaposlen kurjač in neki drugi, ki je pa izginil. Afrikaanca sta se sprla in kmalu tudi stepla. Alan je tudi razbil mramorno mizo in povzročil gospodarju kavarne s tem 25 K škodo. Ko ga je redar aretiral, mu je strgal s prsi dekoracije. Le s precejšnjo težavo so hudega Afrikaanca spravili v ulico Tigor.

V pijanosti padel z zida. Predsinoči po 11. uri se je težak Rudolf Kramer, star 29 let, iz Ljubljane v pijanem stanju vlegel na zid, ki deli ulico Molin a vento od spodaj ležeče ulice della Tesa. V spanju se je obrnil in pri tem padel 4 metre globoko ter se precej poškodoval na glavi, na hrbtu in nogah. — Preneli so ga naravnost v bolnišnico.

Okraden vratar. Med tem ko je bil vratar v ulici Geppa šte. 16, Arduin Bigatto odsoten, so neznani vzmošči vlomili v njegov „kazo“ ter mu odnesli par novih čevljev, nekaj drugih čevljarak h predmetov in omet raznih reči, ki jih je neki Bigattov prijatelj

dal spraviti. — Skupna škoda znaša okoli 60 kron.

Poskus samomora. V četrtek ob 4. in pol uri popoldne je neki siromašno oblečen star mož prišel v krčmo v ulici Romagna št. 4 in si je dal prinesiti četrto vina. Nekoliko časa potem, ko je starček navidezno zaspal, ga je dal krčmar ponesti tik na dvorišče in položiti na tlak. Še-le pozneje so pasanti opazili, da starček umira. Poklicali so zdravniško postajo in zdravnik je konstatiral, da se je starček zastrupil s octovo kislino. Prepehali so ga v bolnišnico. Včeraj je starca v bolnišnici spoznala njegova žena. Imenuje se: Urban Cikada, star je 61 let, doma iz Trsta, in že deset let brezposlen, a stanuje v ulici del Bochetto št. 12. Njegovo stanje je še vedno opasno.

Vkradena jajca. 17. t. m. je bilo odnesenih iz prodajalnice zelenjave v ulici Canova za nekoliko kron jajc. O uzmovih se tudi tu ne zna nič.

Tatvina. 18. t. m. je ob 1.30 uri popoldne bilo vkradenih v vinotoču ul. Gattari št. 29 120 kron denarja in zlata verižica. — O tatu ni ne duha ne sluha.

Koledar in vreme. — Danes: Ivana Franciška vdova. — Jutri: 12. ned. po Bink. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne +29°0 — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Lepo. Zmerni vetrovi. Vroče. Tendence za nevihte. Stagnativno vreme.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Zvonimir“ v Rocolu naznanja občinstvu in bratskim društvom, da bodo imelo dne 12. septembra vrtno veselico na dvorišču „Gospodarskega društva“ v Rocolu.

Telovadno društvo TRŽAŠKI SOKOL v Trstu.

Sokoli, ki se udeležite zleta v Ilirski Bistrici, pridite danes zvečer ob 8. in 10 minut na južni kolodvor, od koder se odpeljemo do št. Petra.

Odbor „Delavskega podp. društva“ naznanja svojim članom, da se bodo vršili izvenredni občni zbor dne 19. septembra t. l. — Natančni vpored se naznani kasneje.

Odbor pevskega društva „Ilirija“ vabi vujudno vse gg. pevce, da se nocoj gotovo udeležijo pevske vaje za moški zbor.

Kolesarji! V nedeljo vsi v Vrtojbo! — Tržaško kolesarsko društvo „Balkan“ priredi v nedeljo dne 22. t. m. celodnevni izlet v Vrtojbo, kjer se udeležijo dirke in slavnosti bratskega kolesarskega društva „Vrtojba“. — Vabimo tem potom vse gg. člane, da se udeležijo tega izleta v največjem številu. Istotako vabimo oddelke naj napovejo za ta dan izlet v Vrtojbo. Zbirališče pred kavarno „Commercio“. Odhod točno ob 5. uri zjutraj. Kolesarji! Odgovorite se polnoštevilno! Kolesariki „Zdravo!“ Odbor.

Pevsko društvo „Zastava“ v Lonjerju priredi dne 12. sept. t. l. svojo običajno letno veselico ter vso bratska društva, naj bi to vpoštevata. Ona društva pa, ki bi se hotela udeležiti te veselice ter morda nastopiti s kakim zborom so naprosena, da se omenjenemu društvu prijavijo. Natančnejši program se objavi pravočasno.

Veselica se bo vršila na prostoru gostilne g. Čok Župana, a po veselici bo ples pri „Konsumnem društvu“. Na avdijenje torej dne 12. sept. v Lonjerju.

Vesti iz Goriške.

„Corriere Friulano“, glasilu ultra'aške liberalne stranke razpošilja brezplačno po Furlaniji cele zavoje iztisov. Značilno je to, da se je že parkrat pripetilo, da so bili ti zavoji kratkomejše zopet vrnjeni na uredništvo z raznimi dovtipi.

Razno iz Nabrežine. Ni mi v navado, da bi preveč pošiljal v javnost o naših razmerah. Ali včasih je vendar-le potrebno, da tudi širša slovenska javnost dozna, kaj vse se dogaja pri nas.

Čitatelji se gotovo že spominjajo, koliko se je govorilo in pisalo o pravdi radi napisov na tukajšnji postaji. Spominjali se bodo tudi, da se je valed pritožba tukajšnjega župana in prizadevanja g. drž. poslanca Alojzija Štreke-lja, direkcija južne železnice vendar odločila za neko rešitev v tej stvari. Ali ravno v tem času smo dobili postajenačelnika v osebi g. Kulota, ki je odločen nasprotnik našega naroda. In ta je znal spremembo napisov, oziroma naredbo direkcije izvrševati tako, da vidiš slovenščino večinoma na zadnjem mestu, ali pa kje vrhu starega napisa prirejano tako drobno in nevidno, da je sedaj bolj žaljivo, nego je bilo poprej.

Pa tudi naš dobri „Štefan od Zeže“, ta za službo velepotrebni organ, ima menda ukaz, da pri vlakih ne sme klicati slovenski. Naše županstvo je sicer poseglo vmes in je zaustavilo tako žaljivo spremembo napisov, ali zdaj spi vsa stvar.

Dobili smo še enega brivca, ki pa trdi sam, da je „Kraševce“. Ali slovenski vendar ne zna, ker je rojen v Trstu. Ker pa nimamo tu nobenega slovenskega brivca, nam ne kaže drugače, nego da rajše priporočamo tega novega, nego onega „Pepota“, ki se ni po 20 letnem bivanju med nami naučil niti besedice slovenske, ker se mu baje naš jezik — stidi.

Od novega brivca pričakujemo vsaj nekoliko več prijaznosti in spoštovanja do našega jezika.

Slovenskega brivca nimamo; imamo pa slovenskih trgovcev in obrtnikov, le žal, da jih domačini ne podpirajo in zahajajo nekateri raje k najzagrizenim Lahom. Te so res žalostne razmere, ki pogubno vplivajo na narodni napredek v naši vasi. Zato pa se okoriščajo tem bolj — tujci. Zato kličem zopet: proč s strankarstvom, proč s sovražstvom, proč s narodno mladenostjo in popustljivostjo! Izvajanjem gesla „Svoji k svojim!“ naj zavlada domači mir!

Telovadno društvo „Sokol“ v Ajdovščini priredi na Mali Šmaren dne 8. septembra svojo letno veselico z javno telovadbo in plesom. Na telovadbi bodo prvič nastopali tudi naraščaj. Sodelovali bosti tudi obe Ciril-Metodovi podružnici. Na zdar!

Mezgod. Na predvečer obletnice cesarjevega rojstnega dne je streljal v Kojakem neki Jakob Stekar iz topičev. Neuroča je hotela, da se mu je topič užgal in razletel v roki, in mu jo močno poškodoval. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer so mu morali levo roko odrezati.

Nepravilnosti v okrajni bolniški blagajni so dale povoda, da je bil ravnatelj tega društva, Leopold Travan, po dvajsetletnem službovanju odpuščen iz službe. Travan je tudi mestni starešina.

Vinski pridelek v Furlaniji bo letos jako pičel. — Kriva je peronospora, ki se je pojavila letos nepričakovano intenzivno.

Kandidatje se oglašajo. — Kakor nam poročajo iz Tolmina namenuje kandidirati v deželni zbor na Tolminskem kakor samostojnem kandidatu g. Vrtovec, učitelj v p. in posestnik v Tolminu.

Vreme v Gorici. Pri nas imamo prave paje dneve. Vročina je neznosna, in suša se pozna na vrtovih in na polju.

4000 kvadratnih metrov mozaikov so našli v Ogleju. Pod stolno cerkvijo se kopije že dlje časa ter spravlja na svetlo starinske reči. Mozaiki so iz dobe Konstantina Velikega. V Oglej je prišel radi tega rektor dunajske univerze dr. H. Swoboda.

Študent iz Italije. — Giovanni Corgnani je bil aretiran na Bovškem, ker je bil osumljen vohunstva. V zaporu se je nahajal 23 dni. Kakor poročajo iz Tolmina so spustili sedaj Corgnanija iz zapore.

Vesti iz Istre.

Iz Liburnije. Poštna zveza v teh krajih je izpod vsake kritike. Popred, d kler je vozila pošta, smo dobivali pošiljate vsaj redno; sedaj pa, ko imamo avtomobilno zvezo, je tako pomanjkljiva, da dobivamo pošiljate zakašojeno, ali pa sploh izostajajo. Vzrok temu je v nelepem izkoriščanju države in dežele od strani židovske nemške tvrdke Münz, oziroma Riviera. Vlada in dežela jamčita 4 in pol odstot. obrestovanje uložnega kapitala. Družba je stavila na razpolago slab

DVORANA ZA SODBENE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritličje.

Dražba, ki se vrši danes 21. t. m. od 9. 12. predp.

Chiffonniers z ogledalom in brez ogledala, stenske ure, jedilna miza, stolice, nočne omare, umivalnik, klopi, ogledala, etagere, železen predpečnik, stiskalnica za pisma, temna soba, kovčeg, torbe, klobuki, ovratniki, zapestice, srnice, spodnje hlače, brisalke in ponošene moške obleke.

Razpis natečaja.

Razpisuje se natečaj za dobavo živinskih potrebščin za upravo c. k. kaznilnice v Primorju (Koper in Gradišče) za leto 1910.

Pokriti se mora tudi potrebščina goriva in ogrevalnega materijala.

Vrsto in količino predmetov, ki se morajo dobaviti, razvidijo interesovane osebe lahko na tem c. kr. višjem državnem pravdnistvu, iz pogojev, ki stoje zanimancem na razpolago.

Pismene ponudbe, opremljene s kolekom 1 krone, morajo biti odpravljene z morebitnimi uzorci na ono kaznilnico, na katero se nanaša dobava dotičnih predmetov.

Ponudbe morajo biti lastnoročno podpisane in označiti predmet dobave; priložiti se jim mora dobavne pogoje.

Zapečateni omoti morajo nositi naslov:

„Ponudba, nanašajoča se na razpis natečaja dd. 18. avgusta 1909 št. 2618/9“.

Rok za vlaganje ponudb zapade opoldne 4. septembra 1909.

Od c. kr. Višjega Držav. pravdnistva TRST, dne 18. avgusta 1909.

Prilika ugodn. nakupa.

Moderne spalne sobe iz trdega kuhan. lesa

brez obkladkov (rimeša) zelo solidno izdelane z garancijo

po izredno nizkih cenah

PETER JERAJ, trgovina s pohištvom

na vogalu ulice Vincenzo Bellini ter ulice sv. Katerina.

Prilika ugodn. nakupa.

Majcen Miloš !

mizar - Trst - ulica Leo štev. 2

priloga slavemu občinstvu
svojo mizarnico.
Izdeluje vsakovratno, tudi
NAJFINEJŠE POHIŠTVO

Poskusite FI-
GOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-
bolj zdravilni kavnji priradek. Dobiva se v vseh
boljših predajalnicah.

SLOVENC! SLOVANI
v Trstu! Dožnost je Vaša, da
se poslužujete edine le v ::

slovanski brivnici
v ulici Saverie Mercadante št. 1
:: (blizu Slovenske knjigarnae ::
V. GJURIN :: BRIVEC.
ooo Svoji k svojim! ooo

ŠIRITE „EDINOST“

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“
Anonimno deln. društvo cementa Portland
SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vaŕon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

:: Pisarna :: Zaloga Cementa
ul. Carradori 16 Riva Grumula 2
Telefon 605. Telefon 23-30

Rodolphe Maas, Trst, ul. Farneto 38

Olje za stroje, cilindre, dinamo, motore itd. itd.

posebno za žage na paro in mline.

Bombaž za čiščenje strojev.

TELEFON 11-45.

Vrhu italijanskega in nemškega repertoira
VELIKA IZBERA
slovenskih in hrvatskih komadov
narodnih umetnikov.

Plačilo na mesečne obroke
po najmodernejšem sistemu.

Mnogi, ki niso v stanu nabaviti si gramofon proti takojšnjemu plačilu, zamorejo na ta način priti do tega. Pridite si ogledat, da se pobotame.

STABILIMENTO GRAF. TRIESTINO
Tržaški grafični zavod
— TRST —
Piazza della Borsa 13 I.
TELEFON 742

Br. 3722.

Makarska, 12. kolovoza 1909.

Oglas natječaja.

Na mesto nadredara kod ove Općine, Makarsko-Primorske, uz godišnju plaću kruna hiljadu i dvijestotine (Kr. 1200), koju će primati od ove Općinske blagajne, na jednake mjesečne predplatne obroke, te godišnjih kruna stotinu i dva-deset (Kr. 120) u naslov odsječnice za redarsku odijelo.

Zahtjeva se:

- Austrijsansko državljanstvo;
- zdrava i čvrsta tjelesnog sustava;
- dobu od 25 do 40 godina;
- neproročnost;
- potpuno poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pisanju.

Rok natječaja traje do uključno 10. septembra t. g.

Natjecatelji, koji se nahode u javnoj službi, svoje molbe treba da uprave pišućemu putem predpostavljene im vlasti.

Od Općinskog Opraviteljstva

Načelnik: Prisjednik:
KLARIĆ, ALAČEVIĆ.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel

Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.
od 9. do 1. in od 3. do 6.

materijal ter namešča nesposobne ljudi. Sploh se uveljavlja avtomobilni prog in zidanje hotelov po Istri hoče izrabljati za širjenje germanstva pod vladno zaščito in z njeno podporo. Je pač tako v naši Avstriji!

Bralno-pevsko društvo „Primorsko“ iz Mačkoli vabi na Slavnost 10-letnice ki se vrši dne 22. avgusta 1909.

Predstavijo se tam svojim volilcem naši slov. dež. poslanci gg. Mandić, Pangerc in Valentič.

Blag. g. prof. Mandić bo poročal o delovanju v drž. zboru. Na slavnosti bodo iz prijaznosti sodelovala sledeča bratstva: Bralno-pev. društvo „Slavec“ iz Ricmanj, korpor.; bralno-pevsko društvo „Vodnik“ iz Doline, korpor.; zastavo; bralno-pevsko društvo „Slovenec“ iz Boršta, korpor.; bralno-pevsko društvo „Prešeren“ iz Boljanca, korpor.; zastavo; bralno-pev. društvo „Straža“ iz Pavij, korpor.; bralno-pevsko in godbeno društvo „Istrski grmič iz Sp. Škofije, korporatno.

Ob 3. uri popol. vsprejem gg. poslancev in društev. — Ob 3. in pol uri slavnostna svetica na obezmen dvorišču g. Smotlaka. Po končanem vsprejemu zapojejo vsa društva skupno „Slovenec i Hrvat“. — Srečanje. — Ples.

Vstopnina k slavnosti 40 stot., srečke po 20 stot., k plesu 1 krono moški, 60 stot. ženske. — K obilni udeležbi ujudno vabi Odbor.

V slučaju nengodnega vremena se slavnost prenese na 29. avgusta z istim vporedom!

Vesti iz Kranjske.

† Pre. at Rozman. — Umrl je včeraj po noči apostolski protonotar, častni kanonik in župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani Janez Rozman. Pokojnik je bil rojen l. 1832 v Godoviču na Notranjskem.

Novo kočevsko tolovajstvo. Privandraniki Kečerci so si ustanovili v Lazi v Rožni dolini šulferajsko šolo, davi so Lazi na slovenski zemlji. Tisto hišo, v kateri je bila nemška šulferajnska šola, je pa kupil pred dobrim mesecem Slovenec France Hacc. S tem nakupom je bila postavljena nemška šulferajnska šola izpod strehe pod kap. To je pa Laziarje tako vzešlo, da so naskočili po noči Haccetovo trgovino. Metli so v spalnico in prodajalno po 7 kg težke kamne in polena. Tudi so suvali s 7 metrom dolgimi drogovi skozi okna v sobe in prodajalnice. Vse nametajo kamenje tehta čez 3 stote in polen in rant je toliko, da bi dale blizu do 1 kubičnega metra drv. Lopovi so izbili Haccetu 35 oken z okviri vred in vežna vrata, razbili so mu mnogo petroleja in raztresli ter poškodovali veliko blaga. Za Hacceta, ki je na levi roki nekoliko ranjen, je bila velika nevarnost, da ga ubijejo. Saj je padel pod njegovo posteljo, kakor hleb kruha velik in 4 kg težak kamen. Skril se je Hacc pod streho in s sekirno v roki čakal, kdaj da vdrejo tolovaji v hišo. — Orožniki so srečovali nekega Vilmerja, ki ga je Hacc čisto dobro spoznal.

Razne vesti.

Zrakoplovstvo na ruskih visokih šolah. Na visokih tehniških šolah v Moskvi in Kijevu se bodo počeli od bodoče jeseni vršiti predavanja o zrakoplovstvu.

Vročina. Iz Rimu poročajo, da je zadnje dni valadala po vsej Italiji neznosna vročina. V veliki vročini ni mogel nihče delati. V Sirakuzi so imeli 38 stopinj v senci. V mnogih krajih primanjkuje vode. Bilo je tudi mnogo slučajev solničarice.

Izum koroškega krojača. V Volšpergu je tamošnji krojaški mojster Ivan Heine izumil praktično suknjo, ki se jo lahko nosi na dva kraja. Tutiliški jopič, narejen na eni strani iz sivga, na drugi iz zelenega suknja se lahko v petih minutah priredi na eno ali drugo stran, pri čemer se uporabljajo isti žepi in isti gumbi.

Prvo šolo za zrakoplovstvo na svetu otvorijo dne 1. oktobra v Friedrichshafenu.

Splošnega avstrijskega katoliškega shoda menda ne bo, ker se ga Slovenci in Čehi ne udeležijo. Namersvajo začetkom novembra prirediti le nemški katoliški shod z istim vporedom.

Strela udarila v vlak. Dne 12. t. m. po noči je strela udarila v zadnji voz brzovlaka Pariz-Dijon, ko je bil isti v največjem teku. Potniki so bili omanjeni, vendar ni bil nihče resno poškodovan.

Mali oglasi

Išče se za neko parno žago, ki je zvezala z izdelovanjem zabojev zmožen knjigovodja. Prednost imajo taki, ki so v lesni stroki izurjeni ter večji, poleg slovenskega ali hrvaškega, tudi nemške ali italijanske. Nastop službe takoj: plača po dogovoru. Ponudbe z referencami naj se blagovolijo poslati na Inzeratni oddelk Edinosti pod „Knjigovodja P. R. 1412“.

Kdor se hoče zabavati ter pristna vina piti in sploh dobro postrežen biti — to vse proti zmernim cenam, naj prihiži k „Stari Brekvi“ ulica Belvedere, kjer se prodaja kraški teran, vipavsko belo, istrsko črno vino, pivo, gorka in mirna jedila. Za obilen obisk se priporoča J. Vidrih. 1433

Esposito & Basso nasledniki Jakoba Klemenca — TRST, ulica San Antonio 1. Trgovina manufaktur. blaga in malih predmetov; ter suknja za ženske obleke.

Priden pošten delavec z vso opravo se priporoča za prekladanje pohištva. Naslov pri Inzeratnem oddelku Edinosti pod št. 1426.

Na plesišču pri „Stari Brekvi“ ul. Belvedere svira Svetoivanska godba. Za obilen obisk se priporočata Krčmar in Godba. 1334

Sobo prazno oddam v ulici Koiano št. 4 vrata št. 22. 1428

Novak Anton odprl je novo slovensko brivnico in se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojen obisk. Ulica Sette Fontane št. 13. Slovenci in Slovani! zanimajte se za vašo podjetja. 1385

Lepo arondirano posestvo v krasnem kraju Vipavske se prod. Isto sestoji iz hiše z gospodarskimi poslopji, vinogradov, njiv, travnikov in gozdov. — V hiši se izvršuje gostilniška obrt, pripravna tudi za vsako drugo obrt. — Ponudbe ozir. vprašanja na „Edinost“ pod „Št. 1399“. 1399

Prodajo se opeke in strešniki. — Via Sette Fontane 29. 1401

V Kazljah se priredi javni ples v nedeljo 22. avgusta na dvorišču gostilne „Dolgan“. Svira godbeno društvo iz sv. Križa. Preskrbljeno bo z jedjo in pristnim kraškim teranom. Toči se tudi teran na osmicah. — Alojz Gec in Ivan Vran. 1380

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero nuovo 7 ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slavn. občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1237

Pisalni stroj „MOYA“

z vidno pisavo in premenljivimi črkami je najboljši stroj, ki se prodaja po nizki ceni **Kron 250** —

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Pisati je na:

Glavno zastopstvo v Trstu
ulica Valdirivo št. 23, I.

Pojdite v kopelji : na miljski obrežji

(Lastnik Gerardo Postogna)

Vstopnice se dobivajo na parnikih miljske družbe ter stanejo z vožnjo vred tja in nazaj 50 st.

NB. Ob nedeljah in praznikih so veljavne le one vstopnice, ki se kupijo na parniku „Gian Paolo“.

Za dečke pod 12 leti 10 stot.

Odlikovana krojačnica

August Štular

Trst, Via delle Poste št. 12, I. nad.
(ZRAVEN GLAVNE POŠTE)

Izvršuje vsakovrsne obleke najnov. mode
(od 50 K naprej) in vsakovrsne uniforme.

Bogata zaloga tu- in inoz. blaga in vseh predmetov, spadajočih v krojaško obrt.

Naročbe se izvršijo točno in se dostavljajo na dom

DELO SOLIDNO

Najboljše stiskalnice za grozdje in masline

so naše stiskalnice „ERCOLE“

najnovejšega in najboljšega sestava z dvojno in nepretrgano pritiskalno močjo; z najcenejšo najboljšo delovanje, ki prekaša vse druge stiskalnice.

HIDRAVLICNA STISKALNICA.

Najbolje avtomatično patentovane trske brizgalnice „Syphonia“ ki delujejo, ne da bi jih bilo treba goniti.

„Syphonia“ plugi, stroji za grozdje, sadje in oljke, mlin za miti grozdje. Plugi za vinograde. Stroji za sušenje sadja in drugih vegetalnih, življenskih in mineralnih pridelkov. Stiskalnice za seno slamo itd. na roko. Mlatilnice za žito, čistilnice, rešetalnice. — Slamoreznica ročni mlin za žito v raznih velikostih in vsi drugi stroji za poljedelstvo.

Izdelujejo in pošiljajo na jamstvo kot posebno najnovejšega, izbornega uresničnega, najbolj priznanega in odlikov. sestava.

PH. MAYFARTH & Co. Tovarna za poljedeljske in vinske stroje DONAJ II. Taborstr. 7

Odlikovani v vseh državah sveta z nad 620 slatimi, srebrnimi in častimi kolajzami.

Ilustrovani ceniki s mnogobrojnimi pohvalnimi pismi brezplačno.

Razprodajalci in zastopniki se iščejo povsod, kjer nismo zastopani

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in dr. se je preselilo na **Corso št. 49 (Piazza Goldoni)**

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana itd. itd.

Velika zaloga : voščenih sveč.

Prodaja na deb. in drobno.

Jakob Perhanc, Trst

Via della Acque 6, nasproti Caffè Centrale

Velik izbor francoskega šampanjca, peničih dezeretnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux Burgunder, renskih vin, Mosella in Chianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec ali vovoc in brinjevec. Izdelki I. vrste, došli iz doštinskih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Razpošilja se po povzetju. — Ceniki na zahtevo in franko. — Razprodaja od pol litra naprej.

Poskušnja boljša nego pouče : : : : vanje

Marljive preizkušnje

so dokazale, da se peni Schicht-ovo mlo hitro in lahko toliko v mrzli ali gorki, kolikor mehki ali trdi vodi, prodere lahko in intenzivno v tkanino, razmoči takoj nesnago, ne da bi pri tem škodovalo tkanini. Schicht-ovo mlo je popolnoma čisto ter prosto vsakih razjedljivih snovi. Napravljiva se že desetletja sem v enaki kvaliteti iz najboljših tvarin. Uporaba tega mila za vsako sušenje in vsako perilo je zapoved razumnosti in pomenja za vsako gospodinjstvo znatni prihranek.

Josip Stofa mizarški mojster, Trst, ulica Belvedere št. 8, izvršuje vsakovrstna mizaraka dela.

Osnove vodnih napeljav :

za vzvišena, malovodna mesta, vasi, dvorce, posestva, trdnjave, gradove, tovarne, parke in vrte za dovajanje vode na polja obdelana zemljišča itd. izgotovljamo pod garancijo na vsako višino in oddaljenost brez stroškov in samodelavne napeljave za hiše, kopalnice, stranišča, vodnjake, samodel. napajališča in gasilne naprave.

Anton Kunz
ces. kr. dvorni zalagatelj
Največja slovan, trdnja monarhije.
Hranice (Moravsko)
Prospekti brezplačno in poštne prosto.

Giulio Reddersen

TRST, ulica Giosué Carducci št. 23
TELEFON št. 813

Kirurško orodje, ortopedični aparati, Modere, umetne roke in noge, berglje, klini pas, elastični pas in ugovice, elektroterapijsne priprave, aparati za inhalacije.

SKLADIŠČE potrebščin za kirurško zdravljenje. Potrebščine iz gum' in nevrološkega : : : : : blaga. : : : : :

Odlikov. tržaš. čevljarnica
„Calzoleria Triestina“

Trst, ulica Giosué Carducci 21
— Za preletno sezono —

izbera : obuvala

z črnega in barvanega usnja za gospode, gospe za dečke kakor tudi platnenih čevljev.

Zadnji uzorci, kroji in barve.
Delo solidno in natančno. — Jako zmernne cene.

Umetni zobje
Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez vsake bolečine
v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Zscheher
TRST
ulica della Caserma št. 13, II. nadst.

KROJAČNICA

Andrej Lazzar

Trst, Piazza C. Goldoni 10, I. n.

je preskrbljena s pristnim angleškim blagom zadnje mode v veliki izbiri in izdeluje vsakovrstne obleke po najnovejšemu kroju.

JAKO ZMERNE CENE.
— Ugodni pogoji plačevanja. —

KLOBUČARNA

G. Doplicher

Trst, Corso 34

Klobuki prvih tovarn.

Potne in športne kape po : : : zmernih cenah. : : :

Umetni fotografični atelje

pri sv. Jakobu
ulica Rivo št. 43 (pritlišje)
TRST.

Izvršuje vsako fotografsko delo kakor tudi razglede posnetke, notranjost lokajev, porcelanata, plošče za spomenike, itd. kd.

POSEBEN Povečanje vsakater fotografije.

Radi udobnosti P. M. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu ali zunaj mesta.